

Tjänsteskrivelse

Datum

2026-07-29

Vår referens

Jan Haak

Strateg

Jan.Haak@malmo.se

Lägesrapport VA SYD, Maxima 2026 STK-2026-177

Sammanfattning

MAXIMA är ett megaprojekt som syftar till att skapa ett robust och framtidssäkert regionalt avloppsreningsystem för Malmö, Lund, Burlöv och Lomma.

Den 23 maj 2024 beslutade kommunfullmäktige att godkänna VA SYD:s investeringsavtal för projektet, med en total budget på 17 500 mnkr och en lånefinansiering för Malmö stad om 14 537 mnkr i januari 2024 års penningvärde. Budget och prognos har därefter räknats upp med en antagen årlig indexering om 3 procent. För Malmö stad innebär detta att den indexuppräknade budgeten uppgår till 15 362 mnkr exklusive riskmedel och 17 186 mnkr inklusive riskmedel.

Kommunfullmäktige har uppdragit åt kommunstyrelsen att löpande följa genomförandet av projektet. Denna lägesrapport redovisar projektets status under första halvåret 2026. Projektet följer i huvudsak plan, budgeten bedöms hålla och tidigare rapporterade avvikelser och risker har hanterats.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen lägger informationen till handlingarna.
2. Kommunstyrelsen skickar stadskontorets lägesrapport till VA Syd.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260817 Lägesrapport VA SYD, MAXIMA 2026

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-17

Kommunstyrelsen 2026-09-02

Beslutet skickas till

VA SYD

Tekniska nämnden

Stadsbyggnadsnämnden

SIGNERAD
2026-08-10

Miljönämnden
Stadskontorets handläggare

Ärendet

Bakgrund

VA SYD är ett kommunalförbund och är huvudman och ägare av de allmänna va-anläggningarna i medlemskommunerna¹. Förbundet ansvarar för att anlägga, förvalta och driva en väl fungerande verksamhet.

Avloppsreningssystemet MAXIMA är en gemensam lösning för kommunerna Malmö, Lund, Burlöv och Lomma. Projektet består av att modernisera Sjölunda avloppsreningsverk inklusive uppförande av en ny pumpstation, bygga en avloppstunnel under Malmö, med två mikrotunnlar och en avloppstunnel som ansluter Burlöv, Lomma och Lund. Projektet bidrar till hållbar stadsutveckling och ökad klimatanpassning, stärker återvinningen av energi och näringsämnen samt förbättrar förutsättningarna att möta framtida miljökrav och hantera störningar och klimatförändringar.

Ett investeringsavtal togs fram i samverkan mellan medlemskommunerna Burlöv, Lomma, Lund och Malmö. Avtalet beslutades av respektive kommunfullmäktige under 2024 och hade en total budget på 17,5 miljarder kronor och en lånefinansiering för Malmö stad om 14,537 miljarder kronor i januari 2024 års penningvärde.

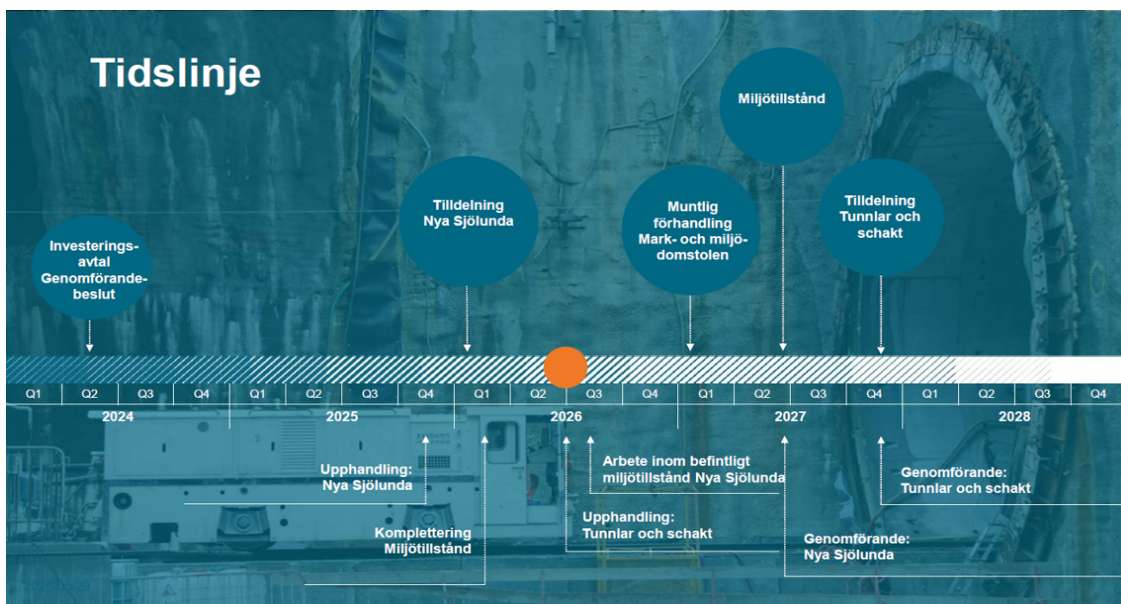

Fig. 1 Tom Q4 2028

Den 27 mars 2025 beslutade VA SYD:s förbundsfullmäktige om centrala styrdokument. Under året godkändes även samtliga sex anläggningsdelar avseende funktion och utformning på projektnivå, vilket innebär att samtliga beslutsunderlag

¹ Malmö, Lund, Burlöv, Lomma, Eslöv, Svedala

kom på plats och förutsättningarna för medelstillsättning blev uppfyllda under året. Genomförandet beräknas ta cirka tio år och projektet planeras vara färdigställt 2035, figur 1, tom Q4 2028.

Programledning

Under 2025 har en ny programägare tillträtt och programledningen har stärkts med nya medlemmar. Samverkan mellan programorganisation, projekt och VA SYD:s linje har stärkts och nyckelroller är på plats, bland annat en produktionschef för Sjölanda.

Stadens organisering

Stadskontoret har etablerat en ledningsstruktur och en process med mötesföra med berörda förvaltningar. Representanter för stadskontoret deltar i samtliga mötesföra tillsammans med VA SYD och bereder underlag inför Malmö stads ägarnämnd, ägarsamråd och kommunstyrelsen.

Nya Sjölanda

Upphandling av entreprenad av Nya Sjölanda pågick under hösten. I början av 2026 tecknade VA SYD avtal med konsortiet Skanska Sverige AB och VINCI Construction Grands Projets för om- och utbyggnaden av Sjölanda avloppsreningsverk i Malmö. Entreprenaden omfattar projektering och bygge av samtliga anläggningsdelar, inklusive processdelen i reningsverket. I uppdraget ingår även nya utloppsledningar fyra kilometer ut i Öresund. Den nya anläggningen ska byggas på samma plats samtidigt som den befintliga anläggningen fortsätter vara i drift dygnet runt under hela byggtiden.

Tunnlar

Förberedelser pågår inför upphandling av tunnelentreprenaderna/schakt med planerat utskick av förfrågningsunderlag under augusti 2026 och avtalstecknande under 2027.

Avloppstunnel Söder kommer att gå från Turbinen i centrala Malmö till Sjölanda avloppsreningsverk, och bestå av en 5,5 kilometer lång huvudtunnel och två anslutande mikrotunnlar, totalt 2,4 kilometer långa. *Avloppstunnel Norr* kommer att gå från Källby i Lund till Sjölanda avloppsreningsverk, en sträcka på cirka 10 kilometer. En överföringsledning från Borgeby ansluter också till Avloppstunnel Norr. Tunnlarna borras på 20–35 meters djup, och avloppsvattnet transporteras med självfall till avloppsreningsverket. Där pumpas en ny stor pumpstation avloppsvattnet upp till reningsverket.

Miljötillstånd

Ansökan inlämnad med kompletteringar i mars 2026. Huvudförhandling är planerad till våren 2027. Tillståndprocesserna omfattar dels miljötillstånd för ombyggnaden av Sjölanda avloppsreningsverk, ny pumpstation, avloppstunnlar och utsläpp av renat avloppsvatten, dels tillstånd enligt kontinentalsockellagen för utläggning av utloppsledningar i Öresund.

Investeringsbudget

Budget och prognos har räknats upp med en antagen årlig indexering om 3 procent. Prognosen baseras på projektets tidplan per första kvartalet 2026. Den indexuppräknade totalbudgeten för MAXIMA uppgår till 18 545 mnkr. Av Malmö stads beslutade investeringsbudget om 14 537 mnkr motsvarar den indexuppräknade budgeten 15 362 mnkr exklusive riskmedel och 17 186 mnkr inklusive riskmedel, tabell 1.

mnkr ANLÄGGNINGSDELAR	Prisläge Jan 2024			Prisläge Jan 2024	Löpande Penningvärde		Prisläge Jan 2024
	Investeringsbudget	Varav riskmedel	Varav program-gemensamma	Inv.budget exkl risk	Investeringsbudget inkl PG** exkl. risk		Riskmedel
	total			inkl PG**	inkl. index	Varav index	exkl index
Sjölunda ARV*	9 793	1 237	885	8 556	10 327	1 772	1 237
Sjölunda pumpstation	937	116	85	821	1 069	248	116
Avloppstunnel Söder	3 469	429	314	3 039	3 610	571	429
Mikrotunnlar Malmö	339	42	31	297	356	59	42
Summa Malmö	14 537	1 824	1 315	12 713	15 362	2 650	1 824
Avloppstunnel Norr (Lund)	2 797	309	257	2 487	3 005	518	309
Anslutning Borgeby (Lomma)	166	33	14	134	178	44	33
Summa MAXIMA total	17 500	2 166	1 586	15 334	18 545	3 212	2 166

*Nya Sjölunda + Automation

**Programgemensamma kostnader

Tab. 1. Investeringsbudget utifrån två perspektiv: fasta priser (2024) och löpande priser (med index). Riskmedel redovisas separat.

Viktiga händelser första halvåret 2026

Projektet har under första halvåret 2026 fortsatt att utvecklas enligt plan med en stabil projektportfölj utan röda varningar, tabell 2.

	Stora utmaningar	Mindre utmaningar	OK	<>	Förändring från förra perioden
PROJEKTNAMN					
Program					
Programstyrning		<			
Program: risker & osäkerhet					
Mottagning VA Syd					
Projekt Tillstånd					
Projektövergripande				<	
Projekt Nya Sjölanda					
Projektövergripande					<
Slutpolering					
Utloppsledningar					
Rötning					
Elförsörjning	>				
Övriga Försörjningssystem					
Markarbeten					
Temporära arbeten					
Omläggning ledningar					
Fysiskt skydd					
Projekt Tunnel					
Projektövergripande					
Tunnlar och Schakt -Tunnel Söder					
Tunnlar och Schakt -Tunnel Norr					
Sjölanda pumpstation					
Anslutning Borgeby					
Projekt Automation					
Projektövergripande				>	

Tillståndprocesserna för Sjölanda, avloppstunnlarna och utloppsledningarna fortskrider, handläggningen ligger cirka fem veckor efter ursprunglig tidplan.

Huvudförhandling är planerad till vecka 5-6 2027. Beräknat miljötillstånd är ställt till 1 juni 2027.

Kontraktet för Nya Sjölanda har tecknats utan överprövningar, vilket har minskat projektets samlade riskexponering.

Byggplatsetableringen har inletts och projekteringen av utloppsledning och elförsörjning fortskrider.

Förberedelserna inför upphandlingen av tunnlar och schakt pågår genom prekvalificering av entreprenörer. Arbetet med masshantering fortsätter med fokus på omhändertagande av stora schaktmassor, inklusive massor med högre föroreningsgrad än tidigare bedömts.

Tab. 2

Automationssystemen. Upphandling av automationstjänster är genomförd och ett ramavtal har tecknats med 10 leverantörer för framtida projektering, programmering och implementering av styr- och övervakningssystem.

Nationella rapporter, VA-utredningar, mötesplatser

SKR/Investeringsplan för Sverige, juni 2026. Rapporten belyser bland annat de långsiktiga utmaningarna för Sveriges vatten- och avloppsinfrastruktur och behovet av omfattande investeringar till följd av åldrande anläggningar, klimatanpassning och ökade krav på säkerhet och miljö. Syftet är att visa varför VA bör betraktas som samhällskritisk nationell infrastruktur, där staten behöver ta ett större ansvar för finansiering och långsiktiga förutsättningar, samtidigt som kommunerna behöver stärka den strategiska VA-planeringen och integrera den med den övriga samhällsplaneringen.

Riksrevisionens rapport 2025:2, Tillgången till kommunalt vatten och avlopp – statens insatser för allmänna vattentjänster. Riksrevisionen konstaterar att statens styrning och stöd till kommunerna behöver stärkas. Regeringen delar i huvudsak Riksrevisionens bedömning

och har i sin skrivelse till riksdagen i maj 2025 redovisat åtgärder för att stärka den statliga styrningen, bland annat genom utvecklad myndighetssamverkan, tydligare vägledning till kommunerna och en förstärkt tillsyn. Regeringen bedömer samtidigt att flera av de identifierade bristerna hanteras inom ramen för den pågående beredningen av nationella VA-utredningar enligt nedan.

De senaste nationella utredningarna inom vatten- och avloppsområdet – *SOU 2024:82 Ökad VA-beredskap och SOU 2023:72 En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande* – pekar på behovet av stärkt beredskap och krisresiliens, förbättrad myndighetssamordning samt långsiktigt hållbara förutsättningar för VA-försörjningen. Båda betänkandena har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Under 2025–2026 har inga nya statliga utredningar med motsvarande övergripande inriktning på VA-sektorns organisering och finansiering initierats.

Vattenstämman 2026 arrangerades den 18–20 maj i Malmö av Svenskt Vatten och VA SYD. Konferensen lyfte den pågående omställningen inom VA-sektorn, där beslutade investeringar på omkring 100 miljarder kronor de kommande åren speglar ett ökat fokus på vatteninfrastruktur som en strategisk samhällsfråga. Programmet behandlade bland annat det nationella investeringsbehovet och finansieringen av framtida VA-investeringar, kompetensförsörjning och AI, den nationella vattenpolitiken samt nya regelverk såsom det reviderade avloppsdirektivet, EU:s grundvattendirektiv och cybersäkerhetslagen.

Utredningsuppdrag avseende avfallshanteringens organisatoriska förutsättningar

Kommunstyrelsen beslutade i april 2025 att utreda de organisatoriska förutsättningarna för avfallshantering inom VA SYD i syfte att renodla förbundets uppdrag och skapa bättre förutsättningar för genomförandet av MAXIMA. Arbetet leds av en gemensam styrgrupp med representanter från Malmö stad, Burlövs kommun, VA SYD och SYSAV. Utredningen omfattar en analys av en möjlig verksamhetsövergång av Malmö/Burlövs avfallshantering i tre möjliga alternativ: SYSAV AB, tekniska nämnden samt till ett kommunalt bolag. Ärendet är under beredning.

Stadskontorets bedömningar

Stadskontoret konstaterar att projektet i huvudsak följer plan, att budgeten bedöms hålla och att tidigare rapporterade avvikelser och risker har hanterats. Under första halvåret 2026 har MAXIMA gått in i genomförandeskedet med flera delprojekt.

Stadskontoret deltar som en del i projektets organisation, på ledningsnivå och med ekonomisk samt juridisk expertis. Det är stadskontorets bedömning att samverkan och dialog internt inom Malmö stads organisation och med VA SYD:s programledning fungerar väl.

Mötesplats Hamnen är ett ledningsinitiativ från stadskontoret som samlar de större aktörerna i Malmö hamn, bland annat VA SYD. Syftet är att skapa en gemensam helhetsbild av pågående planer och investeringar, samordna genomförandefrågor samt främja samverkan och informationsutbyte mellan parterna. Gruppen sammanträder två gånger per år.

Stadskontorets bedömning är att nästa uppföljning bör fokusera på tillståndprocessen, masshantering och säkerhetsskydd. Även arbetena vid Posthusplatsen och Värnhemstorget bedöms vara särskilt viktiga för projektets fortsatta planering. Den kunskapsuppbyggnad som hittills genomförts tillsammans med fastighets- och gatukontoret har lagt en god grund för det fortsatta arbetet.

Projektets ekonomiska balans är känslig för förändringar. Den låga marginalen ställer höga krav på noggrann uppföljning, realistiska antaganden i prognoserna och en stabil genomförandeplan för att säkerställa att budgetramen kan hållas under hela projektets genomförande. Den finansiella planeringen förutsätter ett fortsatt nära samarbete mellan Malmö stad och VA SYD i frågor som rör den årliga budgetprocessen, en tioårig plan för taxeutvecklingen samt principerna för en jämn, förutsägbar och långsiktigt hållbar intäkts- och kostnadstäckning.

Ansvariga

Isabelle Henningsson Nämndsekreterare

Henrik Loveby Avdelningschef